

Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i sporta

STANDARD ZANIMANJA
STROJARSKI RAČUNALNI TEHNIČAR

Sadržaj

1. Razina, ključna svrha i opis zanimanja	3
2. Grupa poslova, ključni poslovi i aktivnosti	4
3. Uobičajeni/poželjni stavovi i obrasci ponašanja	7
4. Ostale informacije.....	8
4.1. Zakonska regulativa izravno povezana sa zanimanjem.....	8
4.2. Perspektive u zanimanju – nastavak obrazovanja, karijera	8
4.3. Zanimanja s kojima se često i usko surađuje	8
4.4. Zdravstveni rizici u zanimanju.....	9
4.5. Tipično radno okruženje i uvjeti rada	9
5. Reference dokumenta	10

Napomena:

imenice korištene u ovom dokumentu, primjerice polaznik, tehničar, student, korisnik, poslodavac, investitor, stručni suradnik i referent, podrazumijevaju rodnu razliku.

1. Razina, ključna svrha i opis zanimanja

Razina:	
Ključna svrha:	Dobro poznavati strojarsku struku uz primjenu računala za ciljane potrebe. Računalom upravlja proizvodnim procesom, kako u području strojarstva tako i u srodnim područjima, primjenom novih tehnologija i tehnika automatizacije, konstruiranja, i vođenja proizvodnje.
Opis zanimanja	
<p>Strojarski računalni tehničar se bavi poslovima povezanim s konstruiranjem, gradnjom, uporabom i održavanjem alata, strojeva i postrojenja. Mogu raditi u odjelima konstrukcije elemenata i sklopova, na pripremi i vođenju proizvodnje te u kontroli, rukovanju i održavanju strojeva u proizvodnim pogonima. Strojarski računalni tehničar skicira i proračunava različite elemente strojeva (npr. elemente za spajanje i rastavljanje, osovine, ležajeve, opruge, zupčanike itd.) i to na način da prvo izrađuje skicu nekog elementa stroja i njegove funkcije, potom proračunava dimenzije "kritičnih presjeka", a zatim i druge dimenzije te određuju konačan oblik elementa i njegova uklapanja u sklop. Uz navedeno, oni trebaju odabrati materijale za izradbu elemenata strojeva i to na temelju funkcionalnih i tehničko-tehnoloških zahtjeva i na temelju proračuna statičkih opterećenja te definirati početne dimenzije izabranog materijala potrebnog za izradbu elemenata. Pri tomu se služi priručnicima s podacima o tehničkim materijalima i njihovoj obradbi te normama za elemente strojeva. Za sve izračune, skiciranja pa i simuliranja rada stroja, strojarski računalni tehničar se služi računalom i odgovarajućim programskim paketima. U pripremi proizvodnje strojarski računalni tehničar se služi proizvodno-tehnološkim uputama za planiranje proizvodnje i izradbu tehničko-tehnološke dokumentacije. Planira materijale, odabire alate i strojeve, režime rada, kapacitete strojeva, utvrđuje načine obradbe, redoslijed postupaka, normative materijala i vremena izradbe i metode kontrole. Temeljem konstrukcijskih zahtjeva propisuje kvalitetu i preciznost koju treba postići obradbom. Provjeru kvalitete i funkcije gotovog proizvoda, stroja ili elementa stroja, strojarski računalni tehničar temelji na postupcima kontrole (duljine površine, obujma, mase, sile, tlaka, brzine vrtnje, snage, prijenosnih omjera i sl.) u odnosu na propisane norme. Strojarski računalni tehničar osposobljen je i za upravljanje numerički upravljanim alatnim strojevima i za izradbu upravljačkih programa za te strojeve različitim postupcima.</p>	

2. Grupa poslova, ključni poslovi i aktivnosti

Grupa poslova	Ključni poslovi	Aktivnosti
Analiza i planiranje rada	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analiza i planiranje parametara potrebnih za konstruiranje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ primijeniti norme pri izradbi tehničkih crteža i odabiru elemenata strojeva ▪ prepoznati djelovanje opterećenja na konstrukciju
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analiza i planiranje parametara potrebnih za izradbu tehnološkog postupka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odabrati tehničke materijale prema zadanim uvjetima ▪ planirati tehnološki postupak, stroj i potrebne alate
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analiza i planiranje parametara potrebnih za tijek proizvodnog procesa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizirati strukturu i uvjete rada energetskih sustava ▪ planirati, organizirati i nadzirati proces proizvodnje
Priprema radnog mjesta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tehničko pripremanje proizvodnje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pripremiti stroj i opremu te postupak izradbe
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ održavanje strojeva i opreme 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ provoditi postupke preventivnog održavanja ▪ dijagnosticirati jednostavnije kvarove ▪ ispitivati i puštati strojeve i sustave u rad
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ provjera ispravnosti energetskih sustava 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utvrditi stanje pneumatskih i hidrauličkih pogonskih, upravljačkih, regulacijskih i izvršnih elemenata i sustava ▪ utvrditi stanje sustava za proizvodnju i pretvorbu toplinske energije ▪ primijeniti električne i elektroničke komponente i

Grupa poslova	Ključni poslovi	Aktivnosti
		uređaje
Operativni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izradba konstrukcijske, tehnološke i ostale tehničke dokumentacije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izraditi tehnički crtež primjenom računala ▪ razraditi tehničku dokumentaciju elemenata i sklopova ▪ proračunati, dimenzionirati i konstruirati jednostavnije strojne dijelove, alate i naprave
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ programiranje i izradba strojnih dijelova i proizvoda na numerički upravljanim alatnim strojevima 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izraditi program za numerički upravljane alatne strojeve i simulirati proces izradbe ▪ izraditi strojni dio na numerički upravljanom alatnom stroju ▪ otkloniti jednostavnije kvarove stroja, postrojenja i opreme
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ upravljanje radom energetskih sustava 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izraditi tehnološku dokumentaciju ▪ izraditi pneumatske i hidrauličke sheme i sklopove upravljanja ▪ upravljati radom hidrauličkih i pneumatskih sustava
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcionalno spajanje elemenata automatizacije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ primijeniti načela robotike i industrijskih računala (PLC) u proizvodnom procesu
Administrativni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poslovi povezani s izrađivanjem i ažuriranjem tehničke i tehnološke dokumentacije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ unositi izvedene promjene u dokumentaciju ▪ izrađivati sigurnosne kopije i ispis programa

Grupa poslova	Ključni poslovi	Aktivnosti
Komercijalni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ promocija, nabava i prodaja proizvoda i usluga 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izraditi kalkulaciju cijene proizvoda ▪ izraditi osnovne komercijalne dokumente (upit, ponuda, narudžba, račun)
Komunikacija i suradnja s drugima	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poslovno komuniciranje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ primjenjivati komunikacijske tehnologije ▪ komunicirati poslovno
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vođenje i upravljanje resursima 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ upravljati ljudskim resursima
Osiguranje kvalitete	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mjerenje i ispitivanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ provoditi strojarska mjerenja ▪ ispitivati svojstva materijala
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osiguranje kvalitete 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sudjelovati u osiguranju kvalitete ▪ ispitivati strojeve i uređaje
Zaštita zdravlja i okoliša	<ul style="list-style-type: none"> ▪ skrbljenje za ljude i okoliš 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ primjenjivati propise i sredstva za zaštitu na radu, zaštitu od požara i zaštitu okoliša

3. Uobičajeni/poželjni stavovi i obrasci ponašanja

Poslovi strojarskog računalnog tehničara zahtijevaju sposobnost prostornog predočavanja, sposobnost tehničkog i analitičkog rješavanja problema, sposobnost snalaženja u novim situacijama sposobnost koncentracije. Nužna je preciznost, savjesnost i odgovornost na radu te poslovna komunikativnost u suradničkim i vodećim poslovima. Pri otkrivanju uzroka nekog kvara na uređaju potrebna je i sposobnost zaključivanja te povezivanja uzroka i posljedica. Ostvarenju ovih stavova uvjet je psihofizička sposobnost te prosječne motoričke sposobnosti, a isključuje se daltonizam, izuzetna slabovidnost, teška tjelesna oštećenja i psihička nestabilnost.

4. Ostale informacije

4.1. Zakonska regulativa izravno povezana sa zanimanjem

- Zakon o radu (NN 149/09, 61/11 i 82/12)
- Zakon o zaštiti na radu (NN 59/96, 94/96, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12)
- Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07)
- Zakon o zaštiti od požara (NN 58/93, 107/07 i 92/10)
- Pravilnik o radu s računalom (NN 59/96, 94/96 i 114/03)
- Pravilnik sigurnosti i zaštiti zdravlja pri radu s računalom (NN 69/05)
- ISO 9001 sustav upravljanja kvalitetom
- ISO 14001 sustav upravljanja okolišem
- ISO 27001 sustav upravljanja sigurnošću informacija
- OHSAS 18001 sustav zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
- Kolektivni ugovor o radu u djelatnosti
- ostala pozitivna zakonska regulativa.

4.2. Perspektive u zanimanju – nastavak obrazovanja, karijera

Nakon završene strukovne, tehničke škole četverogodišnjeg trajanja i izrađenog i obranjenog završnog rada, stječe se kvalifikacija koja omogućuje zaposlenje kao tehnolog u pripremi rada, tehnolog održavanja, tehnički crtač, programer NUAS-a, konstruktor alata i naprava, tehnolog kontrole (održavanja kvalitete).

Posebnost ovog zanimanja jest potreba stalnog usavršavanja zbog izrazito dinamičnog razvoja i promjena u tehnici.

Napredovanje je moguće školovanjem na višoj razini na fakultetima strojarstva, brodogradnje, drugim tehničkim fakultetima i stručnim studijima ili fakultetima prirodnih znanosti, u skladu s važećim odlukama visokoškolskih ustanova te cjeloživotnim učenjem.

4.3. Zanimanja s kojima se često i usko surađuje

Zanimanju strojarskog računalnog tehničara i obrađivača na numerički upravljanim alatnim strojevima bliska su sva zanimanja u strojarskoj struci na razini tehničara i inženjera. Zanimanje strojarskog računalnog tehničara te svih ostalih sudionika proizvodnog procesa na višoj i nižoj razini u strojarstvu i ostalim strukama povezano je i sa zanimanjem strojarskog tehničara, tehničara za mehatroniku, tehničara za računalstvo te inženjera tih područja.

4.4. Zdravstveni rizici u zanimanju

Poslovi zahtijevaju znatnije naprezanje vida jer se radi na računalnom zaslonu pa se eventualni problemi s vidom mogu pogoršati. Prilikom rada uglavnom se sjedi, a rjeđe obavlja posao stojeći. Kad radi u pogonu, mala je opasnost od ozljeđivanja, električne energije, izloženosti utjecaju buke, prašine i isparavanju para i plinova, te mogućih alergijskih reakcija na djelovanja tvari s kojima se dolazi u dodir prilikom obavljanja poslova i radnih zadataka.

4.5. Tipično radno okruženje i uvjeti rada

Strojarski računalni tehničari rade u zatvorenom prostoru sobne temperature i vlažnosti zraka. Osim operativnih poslova na održavanju, vođenju proizvodnje i održavanju, pri kojima je potrebna pokretljivost i rad u stojećem položaju, poslovi se obavljaju sjedeći.

5. Reference dokumenta

Broj reference:	SZ-0601/11-01
Naziv obrazovnog sektora:	Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija
Šifra obrazovnog sektora:	06
Popis članova radne skupine koja je izradila standard zanimanja:	<p>Ivan Adrić, dipl. ing., Strojaraska tehnička škola Osijek, Osijek</p> <p>Darko Cobović, dipl. ing., Srednja škola Oroslavje, Oroslavje</p> <p>Želimir Čulina, prof., Tehnička škola Zadar, Zadar</p> <p>Danijel Martinko, dipl. ing., KONČAR ALATI d.o.o., Zagreb</p> <p>Branko Mihalić, dipl. ing., Autocluster Croatia, Zagreb</p> <p>Klaudija Mustapić, ing., Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Zagreb</p> <p>Mirjana Onukijević, prof., Tehnička škola Slavonski Brod, Slavonski Brod</p> <p>Jerko Pandžić, dipl. ing., Strojaraska tehnička škola Frana Bošnjakovića, Zagreb</p> <p>mr. sc. Gordana Ribarić, Hrvatska gospodarska komora, Zagreb</p> <p>Jozo Šimić, dipl. ing., Đuro Đaković, Slavonski Brod</p> <p>Damir Zvonar, dipl. ing., Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Zagreb</p>
Predlagatelj standarda zanimanja:	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih uz prethodnu suglasnost nadležnog sektorskog vijeća od 9. 2. 2011.